

דבר העורך

גְּדֻלּוֹ לַה' אֲתִי וְנִרְמָמָה שְׁמוֹ יַחַדוּ

עומק הפשוט: שלושה שאכלו כאחד אינם רק שלושה יחידים שנתחייבו באותה שעה בברכת המזון; אכילתם המשותפת יוצרת חבורה, וממילא אף ברכתם צריכה להיאמר מתוך צירוף. זהו עניינו של הזימון: האחד קורא לחבריו, וכולם מזדמנים יחד לברך את ד' בלשון רבים.

יסוד זה מוכח ממקור הדין. **הגמרא** (ברכות דף מח:) דורשת את אחד המקורות לברכת הזימון **מהפסוק** (דברים פרק ח פסוק י'): וְאַכְלָתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ - אותו פסוק שממנו נלמד חיוב ברכת המזון. נמצא שהזימון אינו אמירה צדדית הקודמת לברכת המזון, אלא צורתה המיוחדת של ברכת המזון כאשר שלושה אכלו כאחד.

כך עולה גם משיטת הסוברים (ראה רש"י ברכות דף מו. ד"ה דקסבר) שברכת הזימון נמשכת עד סוף ברכת הון: הרי שצירוף החבורה אינו מסתיים באמירת "נברך שאכלנו משלו", אלא נמשך אל תוך ברכת המזון עצמה.

המאירי (ברכות מה.) מגדיר את הזימון "דרך אזוזה והתראה, להתעורר לברכה מתוך כוונה, ולכן אין בו אזכרה ולא מלכות"; **והריטב"א** (שם) מבאר שחיובו הוא "מפני כבוד הבורא, כשהו מתחברין ומתריין זה לזה לברכו, משום ברוך עם הדרת מלך".

ולשון **המשנ"ב** (סימן קצב ס"ק א'): "חייבין להזדמן ולצרף ברכתם בלשון רבים, שאחד יאמר נברך שאכלנו", ובמקום נוסף הגדיר **המשנ"ב** (סימן קצג ס"ק א') "אין לשון זימון אלא שאחד יזמן השנים, שיהיו מוכנים ומזדמנים להצטרף יחד לברכת המזון".

בלשונם הזהב ביאר לנו רבותינו את ענין הזימון: הסעודה שחברה בין המסובים מחייבת אותם שלא להיפרד בשעת הברכה, אלא להפוך את ברכת היחיד לברכת החבורה בכוונה מתוך ריבוי כבוד שמים.

בברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'זימון כהלכה'

יְהִי שֵׁם ה' מְבָרַךְ מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם

רבותי נברך: בגיליון שלפנינו יתבאר מהו סדר וגדר חיוב זימון קודם ברכת המזון.

האם חיוב הזימון - מן התורה או מדרבנן, ומה הנפקא מינה בכך? כיצד הוא סדר הזימון בשלושה ובעשרה?

האם עונים "אמן" לאחר הזימון? וכיצד ינהג מי שלא אכל עם המסובים?

1. חיוב זימון בסעודה

שאכלו כאחת: **במשנה**

(ברכות דף מה.) נאמר: שלושה שאכלו כאחת חייבין לזמן. ופירש **רש"י**: להזדמן יחד לצירוף ברכה בלשון רבים, כגון 'נברך'.

ובגמרא מבואר מקור הדין: מנא הני מילי? ופירש **רש"י**, מנין

לעילוי נשמת

הרה"ח רבי צבי יעקב ציינורט זצ"ל
בן הרה"ח רבי חיים יצחק יהושע זצ"ל
נלב"ע כ"ח אב תשמ"ב

ואשתו הרבנית מרת יוכבד ציינורט ע"ה
בת הרה"ח רבי משה מונרר זצ"ל
נלב"ע ח' אב תשפ"ב

ונכרתם האשה הצדקנית מרת חנה רוזנברגר ע"ה
בת יברלחט"א הרה"ח רבי אברהם אביש ציינורט שליט"א
נלב"ע כ"ז אב תשע"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

בברכת המזון מן התורה, ומקצתם לא אכלו כדי שביעה, אף מי שלא אכל כדי שביעה יכול לזמן ולהוציאם ידי חובת הזימון. וביאר בשער הציון (ס"ק טז), שהטעם הוא משום שלדעת רוב הפוסקים חיוב זימון מדרבנן.

ב. בן י"ג בזימון: כתב **המשנה ברורה** (סימן קצט ס"ק כז), קטן שהגיע לגיל שלוש עשרה, אף שאין ידוע אם הביא שתי שערות, רשאי לזמן, משום שלעניין זימון סומכים על החזקה שהביא שתי שערות; וביאר בשער הציון (ס"ק יט), שהטעם הוא שלדעת רוב הפוסקים חיוב זימון מדרבנן. עם זאת, אינו יכול להוציא ידי חובת ברכת המזון אדם שאכל כדי שביעה וחייב בה מן התורה.

אולם **בארחות רבינו** (חלק א עמוד קסז) מובא שלא הניח **הגר"י קניבסקי זצ"ל** לחתן בר מצוה לזמן, כדעת החזון איש שחיוב זימון מדאורייתא. וכן **הגר"ח קניבסקי זצ"ל** (אלא ד' אמות עמוד פ) הקפיד בזימון שרק מי שנתמלא זקנו זימן.

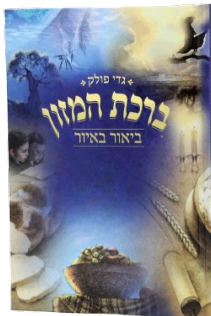
אכן באופן שיש שלשה לזימון רק על ידי בן י"ג, התייר לו לזמן - ממה נפשך: אם בן הי"ג כבר גדול - ודאי רשאי לזמן; ואם הוא עדיין קטן - אין כאן חיוב זימון, אלא אמירת שבח בעלמא, ואין נפקא מינה על ידי מי נאמר השבח.

ג. ספק: כתב **הפרי מגדים** (משבצות זהב סימן קצב ס"ק א), מי שמסתפק אם זימן, אם חיוב הזימון מן התורה עליו לחזור ולזמן, ואילו אם חיובו מדרבנן אינו חוזר, שספק דרבנן לקולא.

3. סדר ונוסח הזימון

נוסח עיקר הזימון: כתב **הרמב"ם** (הלכות ברכות פרק ה הלכות ב-ג) שלשה שאכלו פת כאחד, חייבין לברך ברכת הזימון קודם ברכת המזון, ואי זו היא ברכת הזימון, אם היו האוכלים משלשה עד עשרה, מברך אחד מהם ואומר נברך שאכלנו משלו, והכל עונין ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו, והוא חוזר ומברך ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו, ואחר כך אומר ברוך אתה ד' אלוקינו וכי' הזן את העולם.

כתב **השו"ע** (סימן קצב סעיף א): היו המסובים שלושה, חייבים בזימון. אחד מהם אומר: 'נברך שאכלנו

ששלשה ראויים לברכת צירוף. אמר רב אסי, **שנאמר** (תהלים לד, ד): גִּדְלוּ לַה' אֱמִי וְנִרְמָמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו. רבי אבהו אמר מהכא, **שנאמר** (דברים לב, ג): כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא קָבוֹ גִּדְלָ לְאֱלֹהֵינוּ.

וביאר **רש"י**: גִּדְלוּ לַה' אֱמִי - הרי שלשה. וכן בפסוק כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו - היחיד אומר לשנים להצטרף עמו ולתת גודל לה'.

מקור נוסף מובא **בגמ'** (ברכות דף מח:), שדרשו את **הפסוק** (דברים פרק ח פסוק י): וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ -

'וברכת', זו ברכת הזן; 'את ה' אלוקיך', זו ברכת הזימון (כך מופיע לפנינו בגמ'). ויש גורסים להיפך: 'וברכת', זו ברכת הזימון; 'את ה' אלוקיך', זו ברכת הזן (כך גירסת התוס' מו. ד"ה עד היכן, תוספתא פרק ו הלכה א, ירושלמי פרק ז הלכה א).

ובהמשך מביאה הגמ' את דעת רבי שברכת הזמון נלמד **מהפסוק** (תהלים לד, ד): גִּדְלוּ לַה' אֱמִי.

2. מן התורה או מדרבנן

מחלוקת ראשונים: נחלקו הראשונים האם חיוב הזימון הוא מן התורה או מדרבנן. **הטור** (סימן קפח) הביא בשם **הראב"ד**, שברכת הזימון היא מן התורה, ואף על פי כן אין בה לא שם ולא מלכות, לפי שאינה ברכה קבועה. וכן כתב **הלבוש** (סימן קצט סעיף ח), שברכת הזימון היא מן התורה ונלמדת מן הפסוק, וכן מצדד **החזון איש** (סימן לא ס"ק א).

מאידך, דעת **המאירי והריטב"א** (ברכות דף מה:), שאף על פי שברכת המזון היא מן התורה, הזימון אינו אלא מדרבנן, והפסוק 'גדלו לה' אתי ונרממה שמו יחדו' אינו אלא אסמכתא. וכן נקט **המשנ"ב** (שער הציון סימן קצט ס"ק טז; סימן קצט ס"ק יט).

שיטה ממוצעת כתב **הקרית ספר** (הלכות ברכות פרק ה), שרק זימון בעשרה, שמזכירים בו את שם ה', הוא מן התורה, וכמשמעות הפסוק 'את ה' אלוקיך'; אולם זימון בשלושה אינו אלא מדרבנן.

נפקא מינה אם חיוב זימון מן התורה או מדרבנן:

א. שיעור שביעה: כתב **המשנה ברורה** (סימן קצט ס"ק כג), שאם מקצת המסובים אכלו כדי שביעה וחייבים

סעיף א'

**מין הגר"ח קניבסקי זצ"ל מזמון על הכוס
בנוכחות חמיו, מין הגרי"ש אלישיב זצ"ל**

מתוך הספר אלא ד' אמות (עמוד פ')

הקדמה לזימון: כתוב **בזהר** (פרשת בלק חלק ג עמוד קפו): והובא **במשנ"ב** (ס"ק ב) שצריך לומר בפיו קודם ברכת המזון, תן לנו הכוס ונברך, או בואו ונברך, לפי שכל דבר שבקדושה צריך הזמנה בפה עובר לעשייתו, כדי להמשיך הקדושה. והמסובין עונים יהי שם ד' מבורך מעתה ועד עולם.

לשון אשכנז: מוסיף המשנ"ב שהמנהג לומר בלשון אשכנז "רבותי, מיר וועלן בענטשן". בספר **שיח שרפי קודש** (חלק ב אות תמג) הביא בשם **רבי יצחק מוורקא זיע"א**, שתקנו לומר "רבותי, מיר וועלן בענטשן" בלשון זו ולא בלשון הקודש "רבותי נברך", כדי שלא יטעו לחשוב שאמירה זו היא חלק מעצם הזימון, ויעשו גם לה הכנה. חשוב לשים לב, שהנוסח הנכון הוא "רבותי, מיר וועלן בענטשן", שתרגומו ללשון הקודש: "רבותי, נברך". ולא כפי שיש אומרים בטעות "רבותי, מיר ווילן בענטשן", שתרגומו ללשון הקודש: "רבותי, אנחנו רוצים לברך".

5. נטילת רשות

ברשות המסובין: קודם אמירת הברכה, המזמון אומר 'ברשות מרנ ורברנ ורבותי', ואם אדם אחר מזמן, אומר 'ברשות בעל הבית', ואם יש כהן בין המסובים, אומר 'ברשות הכהן'.

טעם הדבר כתב ה**לבוש** (סעיף א), שקודם שמתחיל המזמון לומר 'נברך', עליו לטול רשות מן המסובים, מפני שלשון 'נברך' היא לשון ציווי, שהוא מצווה עליהם לברך;

משלו', והם עונים: 'ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו'. לאחר מכן חוזר המזמון ואומר: 'ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו. ברוך אתה ד' אלוקינו מלך העולם הזן את העולם וכו'". ואם הם עשרה, צריך להזכיר את שם ד' ולומר: 'בברך אלוקינו שאכלנו משלו'.

וצריך לומר 'נברך אלוקינו', ולא 'נברך לאלוקינו'. וכל המשנה מנוסח זה, כגון שאומר 'נברך על המזון שאכלנו', או 'למי שאכלנו משלו'; וכן אם אומר 'מטובו' במקום 'ובטובו', או 'חיים' במקום 'חיינו' – הרי זה בור.

וביאר **המשנה ברורה** את טעמי הדברים: האומר 'נברך על המזון שאכלנו' אינו מזכיר למי מברכים, ומשמע שמברך את בעל הבית על המזון שנתן להם; והאומר 'למי שאכלנו משלו' משמע מדבריו, חס ושלוש, שיש כמה שמפרנסים, והוא מבקש לברך את מי שממנו אכלו. כמו כן, אין לומר 'מטובו', מפני שמשמעו רק מקצת טובו, והרי הוא ממעט בטובתו של מקום; ואין לומר 'חיים', מפני שמוציא את עצמו מן הכלל, אלא 'חיינו', שכולל את עצמו עם שאר המסובים.

4. עניית אמן לאחר הזימון

נכנס בשעת הזימון: נפסק ב**שו"ע** (סימן קצח סעיף א), שמי שלא אכל עם המסובים ונכנס בשעת הזימון, אם שמע את המזמון אומר "נברך שאכלנו משלו", עונה: "ברוך ומבורך שמו תמיד לעולם ועד"; ובעשרה אומר: "ברוך אלוקינו ומבורך שמו תמיד לעולם ועד". ואם שמע את המסובים עונים "ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו", עונה אחריהם אמן. והוסיף **המשנה ברורה** (ס"ק ד), שאם שמע לאחר מכן גם את המזמון חוזר ואומר נוסח זה, עונה אחרי אמן פעם נוספת.

אולם לגבי המסובים עצמם נחלקו הפוסקים האם עונים אמן, והובאו דבריהם בהרחבה ב**כף החיים** (סימן קצב ס"ק ה): לדעת ה**של"ה** (דף פג ע"א) יש לענות אמן לאחר חזרת המזמן, וקל וחומר ממי שנכנס באמצע הזימון ועונה אמן. אולם ה**לבוש** (סימן קצח) וה**מגן אברהם** (סימן קצב) כתבו שאין המסובים עונים אמן, ורק למי שנכנס באמצע הזימון תיקנו לענות אמן. והכריע **המשנה ברורה** (סימן קצב ס"ק ג; שער הציון ס"ק ב), שיש בהזדויות בין האחרונים, והמנהג שלא לענות.

המזמון עצמו, לאחר שהמסובים עונים "ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו", אינו עונה אמן לכל הדעות, שהרי הוא חוזר ואומר מיד נוסח זה בעצמו.

קטע מכתב יד - ברכת המזון מתוך סידור לפי מנהג ספרד, שנכתב בכתב ספרדי לפני כ-600 שנה, בין השנים ה'א-ה'ר"ס בקירוב.

כתב היד שמור בספריית פלטינה שבפארמה, איטליה (Cod. Parm. 1911; קטלוג די רוסי 643).

ובמשנה ברורה (ס"ק ד) דייק מלשון המחבר שאין לומר 'ברוך הוא וברוך שמו', אולם יש פוסקים שכתבו לאומרו, וכן המנהג. וציין לדברי **המגן אברהם והאחרונים**, שמכל מקום ביחיד אין לאומרו, ואף בזימון בשלושה אינו נאמר אלא על ידי המזמן בלבד, ולא על ידי השנים המצטרפים עמו. והגר"ח **קניבסקי זצ"ל** (אלא ד' אמות עמוד פב) היה נוהג לאומרו גם כאשר אחר היה מזמן.

7. נברך אלוקינו

זימון בעשרה: יש דעות האם בזימון בעשרה, כשאומרים 'אלוקינו', צריך לעמוד. **בשו"ת חתם סופר** (אורח חיים סימן נא) כתב שאין צריך לעמוד, אלא אומרים את הזימון בהסיבה ובישיבה, כיון שעיקר המצוה לברך ברכת המזון בישיבה. וכן הביא **בתשובות והנהגות** (כרך א סימן קמב) בשם **הגר"ח ממריסק זצ"ל**, שלענין זימון בעשרה באמירת 'ברוך אלוקינו', דעתו שאין צריך לעמוד.

מאידך **באשל אברהם מבוטשאטש** (סימן קצב סעיף א) הביא בשם **מוהר"ר משה יהודה ליב ע"ה**, שהיה נוהג לעמוד בעת הזימון בעשרה, משום כבוד שמים. וכתב שיש למנהג זה פנים בהלכה, מצד שכל דבר שבקדושה צריך להיאמר בעמידה, ואף הזימון בעשרה נחשב כדבר שבקדושה, ולכן נכון לקום. ואף שמנהג העולם אינו כן, אין שום קפיידא על העומדים בעת הזימון בעשרה משום כבוד שמים. עוד צידד שם, שעל המזמן יש ענין לעמוד יותר משאר המסובים.

הוגר"ח קניבסקי זצ"ל (אלא ד' אמות עמוד פב) היה נוהג לעמוד מעט בעת אמירת 'אלוקינו'.

ולכן מקדים ליטול את רשותו, ולאחר שנתנו לו רשות הם מתחילים ומברכים כפי שאמר.

לגבי ברכת המוציא כתב **הרמ"א** (סימן קסז סעיף יד), שהמברך יאמר תחילה: 'ברשות מורי ורבותי'. וביאר שם **המשנה ברורה** (ס"ק עה), שאפילו אם הגדול או בעל הבית הוא הבוצע, יאמר כן, משום מידת ענווה, שנוטל מהם רשות כאילו הם גדולים ממנו ולהם נאה לברך.

והוסיף המשנ"ב, כאשר יש בין המסובים כהן, שצמזוו להקדימו, ואדם אחר רוצה לבצוע, והוא הדין אם רוצה לברך ברכת המזון, עליו ליטול רשות מן הכהן; ואין די בכך שיאמר 'ברשות הכהן', אלא צריך שהכהן ייתן לו רשות בפועל.

וכתב **בשער הציון** (ס"ק סה), כאשר גדול מברך, אינו צריך ליטול רשות מן הכהן, משום שגדול קודם לכהן. אולם כאשר בעל הבית רוצה לברך בעצמו, הסתפק אם עליו ליטול רשות מן הכהן.

ברשות אבי: וכתב **הכף החיים** (ס"ק ב), שאם יש כהן בין המסובים יאמר: 'ברשות הכהן ומורי ורבותי וכו'; ואם אדם אחר מברך, יאמר: 'ברשות הרב בעל הבית ומורי ורבותי וכו'; ואם הבן מברך יאמר: 'ברשות אבי מורי והרב בעל הבית ומורי ורבותי וכו'.

ואמר **הגר"ח קניבסקי זצ"ל** (אלא עמוד פב), בשם אביו בעל **הקהילות יעקב זצ"ל**, כאשר נכד מזמן, המנהג הוא שלא לומר 'ברשות מורי זקני'. והוסיף שם - פעם הסבו אב ובנו אצל הגר"ח קניבסקי, וכיבד הגר"ח את הבן לזמן, והורה לו לומר 'ברשות אבי', אף שהאב לא היה בעל הסעודה.

6. 'ברוך הוא וברוך שמו'

מנהגים: כתב **הטור** (סימן קצב) שהמזמן אומר בסיום הזימון - קודם ברכת המזון: 'ברוך הוא וברוך שמו'. אולם **בדרכי משה** (ס"ק ב) נחלק עליו שהרי נוסח זה אינו מוזכר **בגמרא**, וגם **הרי"ף הרמב"ם והרא"ש** לא הזכירוהו, וגם רבים מן המדקדקים אינם אומרים אותו, אלא מתחילים מיד 'ברוך אתה ד' אלקינו מלך העולם הון' וכו'. והוסיף שאפשר שטעם הטור הוא כדי להפסיק בין ברכת הזימון לברכת הון, אך לא ידע מה מקורו.

והוסיף, שנראה שהוא דבר יתר שאינו שייך לברכת המזון יותר מלשאר ברכות, שהרי אחר כל ברכה אפשר לומר 'ברוך הוא וברוך שמו'.

הפולמוס הגדול - היכן עמד בית המקדש?

בתקופה האחרונה נמסר בישיבות, כוללים, בתי כנסת וקהילות השיעור החדש מבית מכוון הילכתא בנושא: "הפולמוס הגדול - היכן עמד בית המקדש?".

הרעיון להכנת השיעור נולד מתוך העיסוק המתמשך של מכוון הילכתא בסוגיות המקדש והר הבית. במהלך לימוד המקורות התברר כי מאחורי השאלה הפשוטה לכאורה - היכן עמד בית המקדש - מסתתר פולמוס תורני מרתק ורחב, שרבים אינם מודעים להיקפו.

במשך דורות התקבלה המסורת המזהה את מקום קודש הקדשים באזור כיפת הסלע. לצד מסורת זו הועלו שיטות נוספות בנוגע למקומו המדויק של המקדש. אחת השיטות המרכזיות הנידונות בשיעור ממקמת את המקדש מול רחבת הכותל המערבי, ולא במקום כיפת הסלע. השיטות נבחנות בראש ובראשונה מתוך מקורות חז"ל, דברי הראשונים והאחרונים ומידות הר הבית והעזרות; ולצדן מובאות גם מסורות קדומות, ידיעות היסטוריות וממצאים שהתפרסמו במשך השנים.

לאחר שהתברר לצוות הילכתא עד כמה הסוגיה עמוקה ומרתקת, ומאיך עד כמה המידע המוכר לציבור חלקי, הוחלט לרכז את החומר ולהגישו כמסע תורני מסודר. נקודת המוצא של השיעור היא בית המדרש: לימוד המקורות, בירור השיטות והבנת הראיות. המפות, הצילומים והממצאים השונים מובאים ככלי עזר להמחשת הסוגיה ולהבנת דברי חז"ל והפוסקים.

כך נולד השיעור "הפולמוס הגדול - היכן עמד בית המקדש?", המשלב עיון תורני מעמיק עם המחשה חזותית חדשנית. במהלך השיעור יוצאים המשתתפים למסע בעקבות מקום המקדש וקודש הקדשים, ובוחנים מה ידוע בוודאות, מה שנוי במחלוקת ומהן הראיות שעליהן נשענת כל שיטה.

השיעור מלווה במצגת מקצועית הכוללת מפות עתיקות ועדכניות, תרשימים מפורטים, הדמיות של מבנה המקדש, תצלומי אוויר וצילומי אינפרא־אדום. באמצעות ההמחשות ניתן להבין כיצד משתלבת כל שיטה במבנה הר הבית, היכן עמדו העזרות, מה היה היחס בין המקדש לכותל המערבי ומה ניתן ללמוד מן השרידים הקיימים כיום.

כדי להפוך את הלימוד לחוויה פעילה ומשתפת, משולב בשיעור גם חידון קליקרים אינטראקטיבי. המשתתפים נשאלים שאלות, מצביעים בזמן אמת ובוחנים את ידיעותיהם. השילוב בין העיון, ההמחשה והחידון יוצר שיעור חי, מרתק ובלתי נשכח.

חשוב להדגיש כי במהלך השיעור מובאת בהרחבה הוראת גדולי ישראל בדבר איסור העלייה להר הבית, ומתחדדת החובה המעשית להישמר מפני כניסה לכל שטח הר הבית.

השיעור כבר נמסר בפני קהלים מגוונים וזכה להתעניינות רבה. המשתתפים נחשפו לעולם שלם של מקורות ושיטות, ויצאו עם מבט חדש על הר הבית, הכותל המערבי ומקום המקדש.

ניתן להזמין את השיעור לישיבות, כוללים, בתי כנסת, קהילות, ימי עיון, נופשונים וערבי תוכן. השיעור מותאם לקהל היעד ומשלב תוכן תורני עשיר, מצגת מרהיבה וחוויה אינטראקטיבית מיוחדת.

לפרטים ולהזמנת השיעור ניתן לפנות למערכת הילכתא.

משיב כהלכה

שאלה: באיזה אופן מצטרפים המסובין לזימון?

שלושה שלא התחילו, או שלא סיימו לאכול יחד - האם חייבים או רשאים לזמן? האם ההתחלה נקבעת בברכת המוציא או באכילת כזית? והאם מאכלים אחרים או שתייה מצטרפים לזימון?

ומה הדין כאשר שניים כבר סיימו את סעודתם, ורק לאחר מכן הגיע השלישי ואכל עמהם?

מקורות: גמ' (ברכות דף מז. מו.); רבינו יונה (ברכות דף לב: מדפי הר"ף); רא"ש (ברכות פרק ז סימן א); שו"ע ומשנ"ב (סימן קצט סעיפים ב, ד; סימן קצט סעיפים א-ג); קובץ תשובות (חלק א סימן כב); אור לציון (חלק ב פרק מז אות לב); וזאת הברכה (פרק יד).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא, הקוראים הנכבדים מוזמנים לשלוח תשובות להגדיל תורה ולהאדירה, מומלץ לצרף את פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד). התשובות המוכרות יושלכו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

- ניתן להגיש תשובות באחת מהאפשרויות הבאות.
- קו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שעות 4
- עמדות 'נדרים פלוס' קופת 'הילכתא'
- חדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
- בפקס מספר 1532-6507823
- במייל 5047867@gmail.com

לעילוי נשמת

הג"ר מנחם בן הג"ר יחיאל מיכל גולדשמיד זצ"ל
נלב' ע"כ"ב תמוז תשפ"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

דינים העולים

א. **חיוב הזימון:** שלושה שאכלו פת כאחד חייבים לזמן. נחלקו אם חיובו מן התורה (חזו"א), או רק מדרבנן (משנ"ב). ויש מחלקים שרק בעשרה הוא מן התורה (קריית ספר).

ב. **נפק"מ:** לדעת המשנ"ב, מי שלא שבע יכול לזמן למי ששבע, ובן י"ג מזמן אף שלא ידוע שהביא שתי סערות; ולחזו"א, מי שלא שבע אינו מזמן למי ששבע, ובן י"ג אינו מזמן עד שיביא שתי סערות, אך כשאין שלושה בלעדיו רשאי לזמן ממה נפשך. בספק אם זימן, לדעה שהוא מדרבנן אינו חוזר, ולדעה שהוא מן התורה חוזר.

ג. **סדר הזימון:** אומר "רבותי, מיר וועלן בענטשן", ועונים "יהי שם ד' מבורך מעתה ועד עולם". בשלושה אומר "נברך שאכלנו משלו", ובעשרה "נברך אלוקיננו". יאמר "אלוקיננו" ולא "אלוקינו", ו"בטובו" ולא "מטובו", ו"חיינו" ולא "חיים".

ד. **נטילת רשות:** אומר "ברשות מורי ורבותי", ונוטל רשות מבעל הבית, מאביו ומכהן. הכהן צריך לתת רשות בפועל, ואין די באמירת "ברשות הכהן". נכד אינו אומר "ברשות מורי זקני".

ה. **לא אכל:** השומע את המזמן אומר "נברך וכו'", עונה "ברוך ומבורך שמו תמיד לעולם ועד", ובעשרה מוסיף "אלוקינו". שמע את תשובת המסובים או את חזרת המזמן, עונה אמן אחר כל אחת. המסובים אינם עונים אמן אחר המזמן, ויש חולקים; והמזמן אינו עונה אמן אחר המסובים.

ו. **מנהגים:** נחלקו אם לומר "ברוך הוא ובורך שמו"; הכרעת המשנ"ב שרק המזמן אומר. זימון מיושב גם בעשרה, ויש שנהגו לעמוד מעט באמירת "אלוקינו".

נושא הגיליון הבא:

'צירוף המסובין לזימון'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

ברכת מזל טוב לידיד הילכתא הג"ר דוד גולדשמיד שליט"א
לרגל שמחת הולדת בנו בשעטו"מ

יהי רצון שיוכה לרוות ממנו ומכל צאצאיו רוב נחת דקדושה אמן

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשוט
שיעורים וימי עיון
בית הוראה טלפוני
בידורי הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

מכון הילכתא

מענה אנושי: 02-5350-535 פקס: 02-6507-823

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

קו מידע הלכתי

02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...